

חודש טבת
ג'תי"ז 217

זהירות
ממחלוקת

מרהבי שולחם

גליון לעידוד משתתפי
'סמא דחיי' בהיכלי
הישיבות והכוללים

עושה שלום

מחיצה של ברזל

השמש כבר בראשי האילנות, עוד מעט יפנה היום הגדול. רעד קל ברגליים, מן הצום ומגודל השעה. פנים חיזורות כפרוכת נשואות מעלה, התהיה זו שעת רחמים ועת רצון מלפניו?

התקינו עצמם יהודי שינאו לתפילה המכרעת והגורלית, תפילה נעילה. הכול הולך אחר החיתום, ומה רבה התקווה שתהא זו שעת רחמים ועת רצון מלפניו, שיהיו השמיים פתוחים ומלאכי רחמים יכניסו תפילותיהם.

שקט דממה בבית מדרשו של האדמו"ר משינאו. בלבבות הולמים מצפה קהל עדת שינאו לקברניט הגדול, שליח העדה הקדושה, אשר שנים רבות עובר לפני התיבה בתפילת נעילה. העיניים נשואות אל האדמו"ר, דממת הוד, קול דממה דקה. עוד מעט קט יפסע האדמו"ר אל העמוד ויפתח בנעימה מרטיטה, חודרת לבבות ומשברת מחיצות.

ואולם... מה זאת? על מה ולמה נותר האדמו"ר בעל 'דברי יחזקאל' ליד כותל המזרח? מדוע אינו עוקר את רגליו ופונה אל העמוד? רחש לחש בשורה הסמוכה. האדמו"ר ממתיק שיח עם הקרובים אליו, ומשם עוברת הרינה – הגבאי... הגבאי... איפה הגבאי?

"הגבאי חולה", מייד מיידעים המקורבים, "שוכב במיטה".

"ואף על פי כן", מבקש האדמו"ר, "הביאו אליי את הגבאי".

הגבאי? מי זה מתעסק בשעה הרת גורל שכזו ב'עסקנות'? הן כל עתיד השנה מוטל על כף המאזניים. ומה שיוכל הציבור להשיג בתפילה זו, לא יוכלו גם אלף גבאים להשיג במשך שנה תמימה. אולם הרבי בשלו – "הביאו אליי את הגבאי!"

השליחים יוצאים דחופים, מתנצלים בקצרה לפני הגבאי המוטל במיטתו המשך «

דבר השלום

שעת לילה מאוחרת. העיירה כולה על אלפי תושביה נמה את שנתה. כל חלונות הבתים מוגפים וחשוכים, רק בבית אחד האור עדיין דולק. זהו ביתו של האופה, עליו להסיק את התנור היטב לעבודת יום המחר.

תנועה בלתי זהירה של האופה הביאה לכך שנפל מידו קיסם בוער אשר גרם לשרפה שהתפשטה באופן מהיר וכילתה את הבית כולו שהיה עשוי עץ. אך בזאת לא די, בתי העיירה שהיו כולם מעץ הובערו זה אחר זה באש המשתוללת שלא פסחה על אף בית. ריחה החזק של האש העיר באחת את התושבים שקפצו ממיטותיהם ובעיניים טרוטות משינה ראו את ביתם עולה בלהבות.

עיירה שלמה נשרפה בגלל קיסם אחד קטן.

מחלוקת, למדונו חז"ל, היא כמו אש. מניצוץ קטן תתלהב מדורה. מילה פה, מילה שם, אי הבנה, קצת כעס, וכבר לבה של אש מתפרצת. אש שמתפשטת במהירות מסחררת, אש שעוברת מפה לאוזן, יש כבר צדדים לכאן ולכאן, מחלוקת איומה.

מחלוקת היא אש. אש שמפרידה בין קהילות, שמסכסכת משפחות והורסת קשרי ידידות. כשאנו נזהרים ולומדים בקביעות את ההלכות במסגרת 'סמא דחיי' הרי זו הכרזה שאנו מואסים במחלוקת וכל רצוננו להרבות שלום בעולם.

יחד, נכבה את האש.

משפט שלום

שאלה מעשית לליבון ה'הומדים'

תשובות לשאלה ניתן לשלוח לדוא"ל: m025379111@gmail.com או לפקס: 02-6506107 עד י' לחודש. התשובות הנבחרות יפורסמו בס"ד בגליון הבא.

בתהנת האוטובוס

מוצאי שבת חורפית, הם עמדו זמן רב כשהם ממתנים לקו אוטובוס שבושש מלבוא, בכיות הילדים העייפים, והשעה המאוחרת, הביאה לכך שדוד החל לרטון בקול ולהביא ביקורת על חברת האוטובוסים המזולזלת בנוסעים תוך כדי שהוא מביא עדויות ודוגמאות לרוב, ידידו משה טען נגדו שאף אם הוא ממורמר, אין היתר לדבר לשון הרע על החברה ולגנותה, האמנם שייך כאן איסור לשון הרע?

עושה שלום

» המשך

ומבקשים ממנו לעשות מאמץ ולהגיע על אתר. הגבאי אינו מפסיד רגע, בשרידי כוחותיו פוסע לעבר בית המדרש, תוהה מה זה ועל מה זה.

דממה עמוקה. ציפייה. הנה הגבאי כושל מחולי, רועד מחום, מתייצב לפני רבו בהכנעה וברתת – הנני.

והשניים מתייחדים לשיחה...

"אמור נא לי, האם קרה במשך השנה שהעלבת מישהו בטעות?" הצמרמורת מתעצמת.

"פגעת? לא. לא ידוע לי".

"בכל זאת", משדל הרבי, "אולי קרה מקרה? אי אפשר לנו להתפלל כך נעילה. עת רצון היא מלפניו, ואילו לנו סגור וחתום השער. היאך נוכל לבקוע שערים אם עוללנו רעה לאיש? רואה אני כי קפדה גדולה מוטלת עליך, עלי, על כל העדה. נסה נא להעביר את מאורעות השנה אחד לאחד, כי בנפשנו הדבר!"

הגבאי החלוש מתאמץ להיזכר. החודשים עוברים לפניו כסדרם... עלבתי? פגעת? במי פגעת?

הנה! כן. נכון הדבר. קם הסיפור וגם ניצב לפניו: היה זה באחד הימים, כאשר נאלץ לצאת מחוץ לעיר. הוא חיפש גבאי שיחליף את מקומו למשך חצי יום. חיפש ומצא את יענקל.

קיבל ממנו יענקל הוראות ברורות: הרבי חלוש ביותר. כל שעליו לעשות הוא לשמור היטב שאיש לא ייכנס אל חדרו. חשוב מאוד שהרבי יוכל לישון במנוחה באין מפריע. הגבאי המסור הזהירו באזהרות חמורות וקפדניות לבל יניח למי מבני העדה לפרוץ גדר ולהיכנס אל הקודש פנימה. עליו להיות חזק כחלמיש. יענקל הנהן בשתיקה, עיניו הבטיחו למלא ההוראות בציותנות.

ואולם, לא כך התגלגלו העניינים... ככל שהיה יענקל מסור לתפקידו, היה כוחם של הבאים בכפל כפליים. הפצרות, דחיפות, ריטונים, והראשון כבר בפנים...

בשוכו אל בית האדמו"ר נדהם הגבאי לראות כי הבית שוקק. אלו נכנסים ואלו יוצאים והדלת פתוחה לרווחה כבשעות קבלת קהל. מרוב חרדה ומסירות לרבי לא יכול היה לשלוט ברוחו, "יענקל!" צעק בקול, "מה קורה כאן?! והלוא אמרתי לך לא להתיר לאיש לעבור את מפתן הבית! כך שומרים? אינך ראוי להיות גבאי!"

החוויר יענקל ומלמל במבוכה, "ניסיתי... ככל יכולתי ניסיתי, אך הם חזקו ממני, לא שמעו בקולי. חדרו פנימה בלי להתחשב בדברי, הן אני רק ממלא מקום ולמי יש יראת כבוד מפניי?"

בשפל קול מספר הגבאי את הסיפור, "הגבתי כך לכבודו של הרבי", מתנצל הגבאי.

"ואף על פי כן, יש על כך קטרוג גדול בשמיים. הן ציערת יהודי, העלבת, פגעת, והוא הלוא עשה כפי יכולתו. ראה מה מעולל הכעס. אם לא שהיה הכעס משתלט עליך, היית רואה ומבין כי לא ביענקל

האשם, כי אם באנשים שלחצו ודחקו, הפצירו ופרצו פנימה בלא רשות. ראה, כל עבודת חודש אלול, כל התפילות של ימי הסליחות, ימי הרחמים והרצון, כל התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים, עומדים מאחורי מחיצה של ברזל. כבר למעלה מחודש ימים עיר שלמה משוועת למחילה ולכפרה, אך התפילות אינן עולות, והעיר שינאוה, רואה אני, בסכנה גדולה".

השמש כבר חמקה מעל ראשי האילנות. בפאתי הרקיע נפרס פס כהה במקצת. בכל בתי הכנסיות עולות זעקות. "ג מידות נאמרות בלהט. "סלחתי כדברך", מהדהדות המילים הנכספות כל כך ברגעים נעלים אלו. ואילו כאן ציפייה עמוקה. דאגה דוקרת כלהב. השמיים סתומים וחתומים ואין כל טעם לפתוח בנעילה!

"אסור לכעוס", מוכיח הרבי את הגבאי. "הכעס הורס כל חלקה טובה. הנה ראה מה עלתה לנו. אלמלא כעסת, לא היית פוגע ביהודי!"

"חפש אותו. חפש אותו עכשיו!" הרבי מצווה. "עכשיו? היכן אמצאנו, ואני חולה... והקהל ממתין, והשעה חומקת..."

במהירות יצאו נכבדי הקהל לחפש את יענקל. השליחים יצאו דחופים, עוד מעט תחמוק שעת נעילה, וכאן עוד לא הצליחו לפתוח. הקהל ממתין באימה. הימצא? היסלח?

"היום יפנה השמש יבוא ויפנה... נבואה שעריך..." הנספיק? הנזכה?

איש לא הבין מה פשר הביקור התמוה באמצע שעת התחינה. "יענקל, התייצב ובוא לפני האדמו"ר עכשיו".

"עכשיו?!"

בשעה לא שעה זו, כשעולות הסליחות, נשק למחזור ובא, תמה ומשתומם כולו.

הגיע! הגיע! רחש של הקלה חלף בקהל, משל ראו עין בעין לשון של זהורית מלבינה במקדש.

"יענקל", שואל האדמו"ר, "האם הגבאי שלי פגע בך?"

יענקל, שעד לפני רגע עמד כשרף בבית הכנסת אשר בפאתי העיר, שב להיות כאחד האדם, רגיש ופגיע. באחת כוסו עיניו בדמעות. ומה לעשות? רק אדם הוא... יום כיפור היום, אבל הוא כה פגוע, לא יכול היה לעצור בעד בכיו. "כן!" השיב בקול בכי, "הגבאי פגע בי".

יהודי בוכה מעלבון, חלשה דעתו של הרבי, "אמור נא לי, ההיה בליבך עליי?"

"אומנם כן", הודה יענקל, אף כי היה זה הגבאי, היה בליבי גם...

בבתי הכנסיות האחרים כבר הרכינו הראשים ושחו הגבות בכניעה אשמנו... בגדנו... וכאן, לא סליחות ולא וידוי, רק בקשת מחילה מפורשת. "אמור פה מלא", מתחנן הרבי. ויענקל אומר, "מוחל!" "אני מוחל!"

הציבור נעמד. האדמו"ר פוסע לעבר התיבה.

קדיש, ודממת הוד לאחוריו. זועקי חנינה, תאבי כפרה, שועה קהילת שינאוה ופתוח השער. ונסתלקה לה המחיצה המבדלת, ועולות התפילות ובאות שערי.

הליכות שלום

עובדות והנהגות מגדולי ישראל

פירוד ומחלוקת לשם מה?

מעשה באדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' שהלך לדבר בענייני שלום ואחדות עם אחד מגדולי התורה בפולין. פתח האדמו"ר ואמר לו, "היה פעם יהודי עשיר שהסמיך אל שולחנו את שני חתניו. והיה אחד מהם רגיל במאכלי חלב, בעוד השני רגיל במאכלי בשר, לכן אכלו החתנים בנפרד איש במאכלו. לימים ירד החותן מנכסיו והפך עני מרוד, ושוב לא היה סיפק בידו להאכילם לא בשר ולא חלב, כי אם בקושי לחם צר ומים לחץ. כיוון שראה את חתניו ממשיכים לאכול בנפרד, אמר להם, "תינח בעבר, שהיה לזה חלב ולזה בשר, הוצרכתם להיפרד, אולם עכשיו שאין לנו רק לחם ומים – למה להיות בפירוד?!"

"כיוצא בדבר זה", המשיך האדמו"ר, "המצב שלנו. בדורות עברו, דורות של עובדי השם ברום המעלות, היו בעיקר הבדלי שיטות וחילוקי דעות בעניינים נשגבים. ויכוחים שנטשו בין גדולים וטובים. וממילא נפרדו דרכיהם איש לפי הבנתו. לא כן כיום, כשברחוב היהודי יש ירידה רוחנית, והמאבק ניטש על יסודות היהדות ועל עיקרי היהדות שבהם כולנו שווים. אין שום הבדלי דעות בציבור יראי השם בין זרם אחד למשנהו. אם כן פירוד ומחלוקת לשם מה?"

(ראש גולת אריאל)

בספרים הקדושים מצאנו הזהרות חמורות ביותר על חובת ההתרחקות ממחלוקת בכל צד, להלן מובא חלק מלשונות של אש בעניין נורא זה:

מחלוקת שנואה ומשוקצת מאוד

דע בני, כי מידת המחלוקת היא מידה שנואה ומשוקצת מאוד בעיני המקום, שכל מקום שהמחלוקת מצויה, אין טובה מצויה שם וכו'. ובאו וראו כמה המחלוקת עושה, מחלוקת נטריוקון מכה, חרון, ליקוי, קללה, תכלית. כלומר, המחלוקת מביאה כליה לעולם וכו', והמידה הארורה הזאת יונקת משדי מידת הרכילות ולשון הרע שגם היא מידה שנואה ומשוקצת מאוד בעיני המקום, שכל מקום שהרכילות ולשון הרע מצוי, שם המחלוקת מצויה.

(מעלת המידות מעלה כד)

כמה קשה עונש המחלוקת

ממחלוקת של קורח, יש לקחת מוסר עד היכן גדול עונש של מחלוקת. ראה מה עלתה לקורח עונש הנמרץ, ולא הועיל שלשלת יחסין שיצאו ממנו. וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל, לולי חטא המחלוקת היה מנושאי הארון. גם דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה עד שיהיה בן עשרים שנה, כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, כך אמרו רז"ל.

(של"ה שער האותיות אות ב)

מחלוקת בישיבה – מוטב שתבטל

בשנת תר"ע כשפרצה בישיבה מחלוקת נגד אישיות ידועה ונודע הדבר לחפץ חיים, פנה אל תלמידיו בקול רועד, "ישיבתנו נקראת בשם 'חפץ חיים' על שם מה שנאמר, 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה', לפיכך מי שמחזיק במחלוקת איננו שייך לנו. לא משלנו הוא. מחלוקת בישיבה שנקראת על שמי? חס ושלום! מוטב ותבטל!"

הוא הוסיף והזכיר את תלמידי רבי עקיבא, את דואג ואחיתופל, שהיו תלמידי חכמים גדולים ואף על פי כן נענשו על שהחזיקו בשנאת חינם, לשון הרע ומחלוקת. והמשיך, "אינני נהנה מקופת הישיבה כהוא זה", הצביע על קצה ציפורנו. "כעת הישיבה כבר עומדת על תילה, אבל כשיסדתי, כיצד נתהוותה? נדדתי למרחקים עד שמצאתי תומכים".

"באתם הנה לישיבה כדי לזכות בכתרה של תורה, נטשתם את משפחותיכם וקרוביכם והנכם סובלים מחסור, ובלבד לשאת בעול התורה. הרי מבקשים לזכות בשני עולמות, בעולם הזה ובעולם הבא, הלוא תשימו לב לדברי הרמב"ם ב'יד החזקה' (דעות ז ג), שבעלי לשון הרע ומחלוקת אין להם חלק לעולם הבא. עליכם, אפוא, לברוח מעניינים כאלה כמפני האש, שאם לא כן הרי כל עמלכם יהיה לשווא, ולתורתכם לא יהיה כל ערך".

(דוגמה משיחות אבי לבן החפץ חיים)

פנינים נחשבים בנושא הגדול

אוצר השלום

משפחות נספחו, קיבוצים נפרדו, בסיבת המחלוקת

אל תשקצו את נפשתיכם במחלוקת המכלה הגוף, הנפש והממון. ראיתי השחירו לבנים, נספחו משפחות, נתעררו עיירות, נפרדו קיבוצים, נפסדו חסידים, אבדו אנשי אמונה, ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו, וחכמים חכמו, ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה, לכן שנאו אותו ונוסו מפניה.

(צוואת הרמב"ם)

מחלוקת – כוח מחרים ומפזר

מחלוקת בבית סופו להיחרב. מחלוקת בבית הכנסת סופו להתפזר, ולא עוד אלא שסופו להישמם. מחלוקת בעיר, שפיכת דמים בעיר. שני תלמידי חכמים הדרין בעיר אחת, וכן שני בתי דינין, וביניהן מחלוקת סופן למות. ולא עוד, שמחלוקת בית דין חורבן עולם. תדע שכן הוא, שכל זמן שיש שלום בפמליא של מטה יש שלום בפמליא של מעלה, שנאמר "הבונה בשמים מעלותיו, אימתי, בזמן. ואגודתו על ארץ יסדה", כלומר, בזמן שישראל נאגדין באגודה אחת ובשלום זה עם זה.

(דרך ארץ זוטא פרק ט)

השאלה הקודמת:

האם מותר לספר על חולה שיתפללו עליו כשהמשפחה מסתירה זאת, והאם נחשב לתועלת. - השאלה מורכבת מאוד, הבאנו כאן כמה ממכתבי הקוראים שדנו בענין זה בטוב טעם, אך למעשה צריך לדון על כל ענין לגופו ולא באנו אלא לעורר.

לכבוד מערכת "מרבית שלום"

באמת הדבר מפורש בחפץ חיים (הלכות רכילות ציור ג סעיף ו) שמותר לגלות סוד כגון זה "לתועלת". וכמו שכתב שם: "אם הוא יודע חולי הפנימית שיש למשוכת וכו' ואין על המגלה שום איסור רכילות וכו'", עיין שם.

אומנם נראה, דבנידון דידן לא נחשב הדבר כלל "לתועלת", דהנה כל מה שמצינו את ההיתר הנזכר למעלה הוא כגון לספר דבר גנאי על ראובן, כדי שלשמעון תהיה מכך תועלת, אבל כאן הנידון הוא לספר רכילות על ראובן כדי לראובן (החולה) תהיה מכך תועלת, וזה בוודאי לא יתכן, שהרי ראובן עצמו עומד וצווח (בשתיקתו!) שאינו חפץ בתועלת זו. (כששמר את הדבר בסוד, ידע שעל ידי זה לא יוכלו להתפלל עליו), ואיך ייתכן לעבור על רצונו ולספר עליו רכילות "לתועלתו" כשהוא עצמו אינו חפץ בכך.

בברכה, א.ש.כ. ביתר עילית

לכבוד הגיליון הנפלא מרבית שלום

בעיקר הנידון האם שייך היתר של לתועלת גם בענין גילוי סוד כמו בסיפור לשון הרע ורכילות, נראה לעניות דעתי להביא ראיה לאיסור ממה שהביא החפץ חיים להלכה (בהלכות רכילות כלל ח סעיף ה) בטעם איסור גילוי סוד לפי שבזה הוא יוצא מדרך הצניעות והוא מעביר על דעת בעל הסוד עכ"ל והמתבונן בזה יראה כי לא הסתפק בטעם הראשון שכתב לאסור משום שיש בגילוי הסוד נזק לבעליו, שאם רק מטעם ההוא יש מקום לדון להתיר לתועלת כשהתועלת רבה על הנזק, על כן הוסיף טעם שכל שהוא מעביר על דעת בעל הסוד עובר בהולך רכיל מגלה סוד ופשוט דזה כולל כל גווני.

א.ל. חיפה

לכבוד ארגון סמא דחיי שעל ידי משמרת השלום

ברוך ה' אני כבר לומד כמה שנים בתוכנית הלימוד ואני יכול להעיד שהמבצעים שלכם וה'מצב' שאתם עושים סביב זה מאוד חיברו אותי לעניין, ובזכותכם אני מתקרב לסיום המחזור העשירי ברוך ה',

רציתי לציין לתועלת הלומדים והרוצים ללמוד, דבר שראיתי בעצמי וכדאי לשים לב אליו, כשהצטרפתי לתוכנית היה לי בתחילה קושי גדול הן כי שכחתי כמה פעמים ללמוד, והן מבחינת הבנת ההלכות שלפעמים מורכבות וזכירתם.

אך כהיום אחר שזה נהפך אצלי כהרגל ואני כבר חוזר על אותם הלכות שוב ושוב זה כל כך קל, כל כך מתוק, וכל כך פשוט, ממש הרגשתי את מה שאמרו חז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל, יתרו) כל ההתחלות קשות, אבל אחר כך יערב לכם.

ולכל אלו משמתלבטים אני רוצה לומר ששווה לעבור את הקושי בהתחלה ולזכות לחיים מאושרים לאורך ימים חיים שבהם על ידי לימוד של כמה דקות מרגישים כל היום אצת התחושה שמלווה בכל זמן, נצור לשונך מרע אוהב ימים לראות טוב, וזה חוץ מכל הסייעתא דשמיא העצומה וברכת ה' המורגשת בכל צעד ושעל וכמו שכבר האריך רבינו מרן ה'חפץ חיים' בברכות והישועות שמושפעות ממרום לכל יהודי ויהודי אשר לומד בקביעות את ההלכות, ועל ידי זה נזהר מלהיכשל בלשון הרע, זוהי פשוט השקעה מזערית הנושאת רווח גדול.

טעמו וראו כי טוב!

בתפילה שכולם יצטרפו ויזכו לראות טוב

ש.ה.

עדיין אין בישיבה שלכם תוכנית "סמא דחיי"?

הייגו עכשיו: 02-5379160 שלווחה 4

והצטרפו לאלפי הישיבות שכבר התחברו לתוכנית משנה חיים

זוכים

להשתתף בהגרלות שוות בין לומדי הישיבה

צוברים

נקודות זכות (כל נקודת זכות מגדילה את שווי ההגרלות)

נבחנים

על חומר הלימוד

מקפידים

על עקביות יום יומית

לומדים

מידי יום 2 הלכות בספר חפץ חיים